

ПРОБЛЕМИ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ГЛОБАЛЬНИХ ПАРАДИГМАХ ЕКОНОМІЧНОГО СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

© 2015 ЩАВА Р. П.

УДК 336.22.02:339.9

Щава Р. П. Проблеми фіскальної політики в глобальних парадигмах економічного світового розвитку

Метою статті є дослідження розвитку та реформування фіскальних систем, а також ідентифікація фіскальних відносин у глобальних парадигмах економічного розвитку. Поглиблення глобальних інтеграційних процесів та активізація діяльності міжнародних організацій обумовили тенденцію вирівнювання умов господарювання в різних країнах та міжнародних регіонах за багатьма параметрами. У цьому контексті у статті досліджується роль фіскальних систем як фактора впливу на конкурентоспроможність національних економік, зокрема, обґрунтовано підходи до регулювання цієї сфери завдяки незначній інституційній детермінованості на наднаціональному рівні та збереженню суверенних прав держави. Розглядається процес уніфікації та гармонізації фіскальних систем держав ЄС і нові підходи до розробки національних фіскальних законодавств. Доведено, що в умовах світу, що постійно глобалізується, набуває особливої важливості фіскальне планування – як невід'ємна частина глобального планування. Визначено основні методи фіскального планування в умовах гармонізації фіскальних відносин.

Ключові слова: глобалізація, фіскальна політика, фіскальні системи, гармонізація фіскальних відносин, фіскальне планування.

Бібл.: 19.

Щава Руслан Павлович – кандидат наук з державного управління, докторант, кафедра міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: christinerry@mail.ru

УДК 336.22.02:339.9

Щава Р. П. Проблемы фискальной политики в глобальных парадигмах экономического мирового развития

Целью статьи является исследование развития и реформирования фискальных систем, а также идентификация фискальных отношений в глобальных парадигмах экономического развития. Углубление глобальных интеграционных процессов и активизация деятельности международных организаций обусловили тенденцию выравнивания условий хозяйствования в разных странах и международных регионах по многим параметрам. В этом контексте в статье исследуется роль фискальных систем как фактора влияния на конкурентоспособность национальных экономик, в частности, обоснованы подходы к регулированию этой сферы благодаря незначительной институциональной детерминированности на наднациональном уровне и сохранению суверенных прав государства. Рассматривается процесс унификации и гармонизации фискальных систем государств ЕС и новые подходы к разработке национальных фискальных законодательств. Доказано, что в условиях постоянно глобализирующегося мира приобретает особую важность фискальное планирование – как неотъемлемая часть глобального планирования. Определены основные методы фискального планирования в условиях гармонизации фискальных отношений.

Ключевые слова: глобализация, фискальная политика, фискальные системы, гармонизация фискальных отношений, фискальное планирование.

Библ.: 19.

Щава Руслан Павлович – кандидат наук по государственному управлению, докторант, кафедра международного учета и аудита, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: christinerry@mail.ru

UDC 336.22.02:339.9

Schava R. P. Challenges for Fiscal Policy in the Global Paradigms of World Economic Development

The article is aimed at studying the development and reform of fiscal systems, as well as the identification of fiscal relations in global paradigms of economic development. Enhancing the global integrative processes and vitalization of the international organizations' activities have tended to align economic conditions in different countries and international regions in many respects. In this context, the article explores the role of fiscal systems as a factor influencing the competitiveness of the national economies, in particular, approaches to regulating this sphere thanks to the low institutional determination at the supranational level and preserving the sovereign rights of states have been substantiated. The process of unification and harmonization of fiscal systems of the EU Member States and new approaches to the development of national fiscal legislations are considered. It has been proven that in an ever-globalizing world, fiscal planning is particularly important – as an integral part of the global planning. The main methods of fiscal planning in terms of harmonization of fiscal relations have been determined.

Key words: globalization, fiscal policy, fiscal systems, harmonization of fiscal relations, fiscal planning.

Bibl.: 19.

Schava Ruslan P. – Candidate of Sciences (State Administration), Candidate on Doctor Degree, Department of International Accounting and Auditing, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: christinerry@mail.ru

У сучасних умовах глобалізації економіки національні фіскальні системи стають активними учасниками міжнародних відносин, перетворюючись на один з важливих чинників перерозподілу факторів виробництва у рамках глобальної економічної системи. Поглиблення глобальних інтеграційних процесів та активізація діяльності міжнародних організацій обумовили тенденцію вирівнювання умов господарювання в різних країнах та міжнародних регіонах за багатьма параметрами. У цьому контексті роль фіскальних систем як фактора впливу на конкурентоспроможність національних економік зростає, зокрема завдяки незначній інституційній детермінованості на наднаціональному рівні

та збереженню суверенних прав держави на регулювання цієї сфери. Не можна також недооцінювати роль фіскальної системи як чинника розвитку національної економіки. Таким чином, фіскальні системи окремих країн нині перетворюються на один з важливих елементів конкурентоспроможності національної економіки, а визначальним інтегрованим параметром, яким характеризуються фіскальні системи, є їх здатність не тільки забезпечувати фінансову спроможність держави, гарантувати високу якість надаваних нею суспільних послуг і соціальних зобов'язань, сприяти якісному і кількісному економічному зростанню, а й створювати для країни необхідні конкурентні переваги у боротьбі за залучен-

ня до власного господарського середовища додаткових ресурсів у вигляді дедалі мобільніших об'єктів оподаткування. Отже, сьогодні можна констатувати тенденцію до активного розвитку окремої форми суперництва між країнами – міжнародної фіскальної конкуренції.

Серед наукових праць, присвячених проблематиці розвитку й реформуванню фіскальних систем, фіскальних відносин та міжнародної конкурентоспроможності національних господарств, зокрема, необхідно відзначити роботи таких зарубіжних вчених, як: Дж. Вілсон, Дж. Гвортні, М. Гельвановський [1], Д. Ламберт [2], Дж. Мінтц [3], Р. Мертон [4], О. Погорлецький [5], М. Портер [6] та ін. Серед вітчизняних вчених вагомий внесок у дослідження проблематики побудови ефективних фіскальних систем та фіскальних відносин зробили І. Бураковський [7], І. Благун [8], В. Вишневецький [9], І. Д'якова [10], Ю. Козак [11], З. Луцишин [12], Ю. Макогон [13], А. Поручник [14], О. Сльозко [15], Є. Савельєв [16], В. Чужиков [17] та багато інших. Проте, незважаючи на значну кількість праць, проблеми ідентифікації фіскальних відносин у глобальних парадигмах економічного розвитку залишаються актуальними для подальших досліджень.

У світовій економіці з'явилися якісно нові явища і процеси, характерні для епохи глобалізації. Розвиток регіоналізації, інтернаціоналізації та інтеграції зумовлюють появу категорії нової економіки – глобалізація. Поняття «глобалізація» останнім часом є одним з найактуальніших в економічній літературі.

Глобалізація – це загальний термін, що позначає все більш складний комплекс транскордонних взаємодій між фізичними особами, підприємствами, інститутами та ринками, який проявляється в розширенні потоків товарів, технологій і фінансових коштів, у неухильному зростанні і посиленні впливу міжнародних інститутів громадянського суспільства, у глобальній діяльності транснаціональних корпорацій, у значному розширенні масштабів транскордонних комунікаційних та інформаційних обмінів, насамперед через Інтернет, у транскордонному перенесенні захворювань і екологічних наслідків і у все більшій інтернаціоналізації певних типів злочинної діяльності [18].

Також під глобалізацією можна розуміти поступове перетворення світового простору в єдину зону, де безперешкодно переміщуються капітали, товари, послуги, де вільно поширюються ідеї та пересуваються їхні носії, стимулюючи розвиток сучасних інститутів і шліфуючи механізми їхньої взаємодії. Глобалізація, таким чином, має на увазі утворення міжнародного правового й культурно-інформаційного поля, свого роду інфраструктури міжрегіональних, у тому числі інформаційних обмінів [19].

Таким чином, глобалізація світової економіки являє собою процес інтернаціоналізації та інтеграції всіх аспектів господарського життя, всебічного посилення взаємозалежності і взаємозв'язку різних сфер світового господарства, у результаті чого світове господарство поступово стає єдиним ринком факторів виробництва.

Глобалізація економіки створює додаткові проблеми при проведенні фінансової, а також фіскальної

політики. В умовах глобалізації відбувається певна гармонізація фіскальних систем і фіскальної політики, відбувається уніфікація фіскальних систем різних країн, що вимагає узгодження основних показників та механізмів фіскальних систем, фіскального права різних країн, вирішення проблем подвійного оподаткування та оподаткування інвестиційної діяльності.

Економічна інтеграція в рамках Європейського Союзу демонструє, що податки в рамках державного регулювання стали грати якісно нову роль, тобто в податку з'явилася зовнішня функція. Нову функцію податків можна характеризувати як інтеграційну функцію, спрямовану на регулювання зовнішньоекономічних і зовнішньоторговельних операцій. Податки стають одним з інструментів формування єдиного економічного простору для держав, пов'язаних господарськими, регіональними та політичними інтересами.

Гармонізація фіскальних систем – складний і тривалий процес, який передбачає уніфікацію непрямого і прямого оподаткування, гармонізацію фіскального законодавства, розробку єдиної системи класифікації податків, створення різних міжнародних інститутів та організацій, що займаються питаннями фіскальних відносин. У світовій практиці яскравим прикладом гармонізації фіскальних систем можна вважати досвід країн – учасниць Європейського Союзу. Гармонізація фіскальних систем між країнами – членами ЄС почалася з уніфікації непрямого оподаткування. Була уніфікована система податку з обороту в єдиний податок – податок на додану вартість. Встановлена єдина мінімальна ставка ПДВ у розмірі 15% і пільгова – 5%. У середині Євросоюзу з р. діє порядок збору ПДВ, за яким податок стягується в країні – виробнику товару. Наступний напрямок уніфікації непрямих податків у державах – членах ЄС відбувається в уніфікації митних зборів. Країни – учасниці ЄС уклали між собою Митний союз, згідно з Договором про Митний союз мита в товарному обігу між країнами-учасницями не стягуються, за умови, якщо вони зроблені в ЄС. Товари, імпортовані на територію країн – учасниць ЄС з інших держав, підлягають митному обкладенню за Загальним митним тарифом ЄС, який однаково діє у всіх країнах – учасниць ЄС.

Наступним важливим напрямком інтеграції фіскальних систем в умовах глобалізації є уніфікація прямого оподаткування шляхом встановлення єдиного механізму обчислення, єдиних ставок, висновків багатосторонніх і двосторонніх угод про усунення подвійного оподаткування.

В умовах глобалізації економіки відбувається уніфікація фіскальних систем різних країн, тобто фіскальна система інтегрується до країни та її податковий механізм буде адаптований до загальних вимог.

У зв'язку з уніфікацією непрямих і прямих податків визначаються нові підходи до розробки національних фіскальних законодавств. Насамперед у цих умовах значних змін потребує механізм стягування непрямих податків. Без гармонізації ставок податку на додану вартість та митних зборів неможливо здійснити уніфікацію фіскальних систем.

У рамках ЄС для відстеження надходження ПДВ в умовах його уніфікації створюється система клірингових палат, яка через систему національних казначейств забезпечує контроль над сумою надходження ПДВ. З метою вільного переміщення підакцизних товарів через кордони ЄС передбачається створення системи митних складів у країнах – членах ЄС.

Такі заходи, що здійснюються в країнах – членах ЄС, свідчать про створення нових структур в економіці глобалізованого світу. Разом з тим, будуть змінені механізми оподаткування в частині визначення бази оподаткування, ставок податку та надання податкових пільг, визначення амортизації, перенесення збитків і порядку обчислення податків на доходи і майно.

Проте процес уніфікації та гармонізації податкових систем держав ЄС виявився набагато складнішим, ніж очікували, оскільки кожна суверенна держава намагається максимально повністю реалізувати своє право встановлювати і збирати податки, вдаючись при цьому до використання різноманітних фіскальних технологій. Саме це зумовлює значні відмінності у фіскальній політиці країн – членів ЄС, у кожній з яких вона традиційно проводиться з урахуванням національних інтересів. З огляду на це було вирішено привести законодавства країн – членів співтовариства у відповідність, а також підпорядкувати національні фіскальні системи спільним завданням європейської інтеграції. Отже, фіскальна уніфікація в ЄС – тривалий і незавершений процес, метою якого є досягнення таких цілей: усунення перешкод для вільного руху товарів, послуг, капіталів та робочої сили, створення однакових конкурентних умов для суб'єктів господарювання, об'єднання й уніфікація внутрішнього ринку ЄС як рушійного чинника інтеграційних процесів у певному регіоні, приведення до єдиної структури фіскальних систем, порядку справляння основних видів податків у всіх країнах співтовариства.

Поряд з уніфікацією непрямого і прямого оподаткування в умовах глобалізації економіки відбувається гармонізація основ фіскальних систем різних країн. У 1993 р. учасники Міжнародної податкової програми Гарвардського університету розробили документ «Основи світового податкового Кодексу», де надаються рекомендації для розробки національного податкового кодексу законодавства з урахуванням національної особливості держави. Важливе значення для обґрунтованого застосування податків має їх класифікація. Уніфікація фіскальних систем різних країн передбачає створення системи податкової класифікації, застосовуваної для міжнародних зіставлень. Слід зазначити, що існує система податкової класифікації Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР); класифікація, яка застосовується Міжнародним валютним фондом (МВФ); класифікація по Системі національних рахунків (СНР) і по Європейській системі економічних інтегрованих рахунків (ЄСЕІР).

Гармонізація фіскальних відносин проявляється у створенні різних міжнародних організацій, що займаються питаннями фіскальної політики. В умовах глобалізації набуває особливої важливості фіскальне плану-

вання – як невід'ємна частина глобального планування. Основними методами фіскального планування в умовах гармонізації фіскальних відносин можуть служити:

- ✦ усунення подвійного оподаткування, відображене в положеннях відповідних угод, що містять податкові преференції;
- ✦ фіскальне планування – це, перш за все, досконалі знання законодавства та вміння застосувати їх на практиці.

Глобалізація економіки створює додаткові проблеми при проведенні фінансової, а також фіскальної політики. Для досягнення успіхів у глобалізації економіки обов'язково необхідно враховувати фіскальні наслідки проведених інтеграційних заходів. Досвід розвинутих країн показує, що високий податковий тягар призводить до відтоку податків, тобто до появи офшорних зон. Функціонування офшорних зон обумовлює перенесення об'єктів оподаткування з країн з високим рівнем оподаткування в країни з його низьким рівнем. Термін «офшор» походить від англійського слова «off-shore» і перекладається як «поза берегом», «у відкритому морі», «ізольований», а в широкому економічному і юридичному сенсі – як «користується пільгами при дотриманні певних умов». Основною ознакою офшорної юрисдикції є пільговий характер оподаткування. Податкові пільги для компаній, зареєстрованих в офшорній зоні, дуже значні і, як правило, являють собою повне звільнення від сплати всіх місцевих податків. В офшорній зоні пільги можуть надаватися у вигляді звільнення від митних зборів, вільного вивозу прибутку, скасування валютних обмежень для іноземних інвесторів, низького рівня статутного капіталу та ін. Для країн, що створюють офшорні зони на своїй території, вигода полягає в залученні додаткових іноземних інвестицій, створенні нових робочих місць, припливі в банківський сектор величезних грошових коштів нерезидентів країни.

Спектр офшорного бізнесу, з розвитком глобалізаційних тенденцій економіки, стає більш різноманітним, у ньому задіяні не тільки підприємства корпоративного типу, а й інші суб'єкти, що здійснюють інвестиційну та емісійну діяльність. У сучасних умовах перед українськими підприємцями постає питання про вивчення досвіду розвинених країн щодо сприяння ефективній взаємодії із зарубіжними компаніями і якісного управління своїми фінансовими, матеріальними ресурсами.

ВИСНОВКИ

На межі ХХ – ХХІ століть розвиток як національних економік, так і світової господарської системи характеризується динамічним розширенням і поглибленням процесів економічної інтеграції та супроводжується виникненням численних інтеграційних об'єднань з метою підвищення їх конкурентоспроможності та соціально-економічної ефективності.

Найважливішим наслідком посилення міжнародної економічної інтеграції є прискорення розвитку світової економіки. Світовий досвід інтеграційних процесів показав, що чим вище загальний рівень економічного розвитку країн, тим більше передумов для інтеграції, тим ефективніше її результати. Водночас інтеграційні

процеси 1990-х років, що охопили країни, що розвиваються, дозволяють стверджувати, що чим більша кількість країн у них бере участь, тим вище ймовірність об'єднання країн з різним рівнем економічного розвитку. Найважливішою умовою ефективності інтеграційного процесу є схожість у витратах на використання факторів виробництва, подібність економічної політики щодо іноземного капіталу та імпорту, відсутність домінуючого положення однієї країни по відношенню до інших, політична та економічна стабільність.

Вступаючи в XXI століття, уся світова економічна система в цілому зіткнулася з принципово новими проблемами і знову змушена шукати нову глобальну парадигму економічного розвитку фіскальних відносин, знаменуючи початок нового етапу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Гельвановский М. И.** Межстрановой макроэкономический анализ / М. И. Гельвановский, И. В. Бушмарин, В. М. Жуковская и др. – М.: ООД ИМЭМО РАН, 2000. – 126 с.
2. **Сток Дж. Р.** Стратегическое управление логистикой / Дж. Р. Сток, Д. М. Ламберт. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 797 с.
3. **Mintz J. M.** The Effectiveness of Corporate Tax Incentives for Foreign Investment in the Presence of Tax Crediting / J. M. Mintz, T. Triopoulos // *Journal of Public Economics*. – 2004. – Vol. 55. – № 1.
4. **Merton R.** Theory of Rational Option Pricing / R. Merton // *Bell Journal of Economics and Management Science*. – 2003. – Vol. 4 (Spring).
5. **Погорлецкий А. И.** Принципы международного налогообложения и международного налогового планирования / А. И. Погорлецкий. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2005. – 386 с.
6. **Портер М.** Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран: монография / М. Портер / Пер. с англ. Изд. – М.: Междунар. отношения, 1993. – 896 с.
7. **Бураковский И.** Три виміри зовнішньоекономічної політики України в епоху глобалізації: інституційно-технологічні підходи / І. Бураковский // *Україна – НАТО*. – 2007. – № 6. – С. 60 – 68.
8. **Благуи І. С.** Моделирование влияния инструментов грошово-кредитної політики на економіку регіону / І. С. Благуи, М. Я. Заєць // *Актуальні проблеми економіки*. – 2013. – № 2. – С. 96 – 105 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2013_2_13.pdf
9. **Вишневикий В. П.** Налогообложение в эмерджентной экономике: теоретические основы и направления политики: монография / В. П. Вишневикий; НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2012. – 128 с.
10. **Дьякова І. І.** Податки та податкова політика України / І. І. Дьякова. – К.: Наукова думка, 2009. – 112 с.
11. **Козак Ю. Г.** Функціонально-вартісний аналіз в удосконаленні організаційної структури управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, А. Ю. Козак // *Економіка: реалії часу*. – 2014. – № 1. – С. 83 – 89 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econrch_2014_1_14.pdf
12. **Луцишин З.** Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації / З. Луцишин // *Міжнародна економічна політика*. – 2008. – Вип. 1-2. – С. 88 – 121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Мер_2008_1-2_5.pdf
13. **Макогон Ю. В.** Инновационное развитие малого и среднего предпринимательства Украины в условиях интеграции в мировую экономику / Ю. В. Макогон // *Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект* // Сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2014. – Т. 1. – С. 213 – 217.

14. **Поручник А. М.** Креативний ресурс національного економічного розвитку / А. М. Поручник // *Вторая Международная научно-практическая конференция «Качество экономического развития: глобальные и локальные аспекты»* (27 – 28 августа 2009 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009kach/poruchnik.php>

15. **Сльозко О. О.** Проблеми конкурентоспроможності України в умовах глобалізації на прикладі авіакозмічної галузі / О. О. Сльозко, М. А. Ричка // *Вісник Ін-ту економіки та прогнозування*. – 2006. – № 1. – С. 84 – 85.

16. **Савельев Е. В.** Финансові інструменти в системі нового світового економічного порядку [Текст] / Е. В. Савельев, С. І. Юрій // *Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: монографія* / О. В. Булатова, Ю. Г. Козак, В. В. Козюк, Н. В. Комар; за наук. ред. А. Крисоватого, Е. Савельєва. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – С. 30 – 33.

17. **Чужиков В.** Антикризовий бюджетний менеджмент в ЄС / В. Чужиков, А. Бояр // *Економіка України*. – 2012. – № 1. – С. 69 – 78 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2012_1_8.pdf

18. **Елемесов Р. Е.** Международные экономические отношения. – Алматы, 2001. – С. 312.

19. **Жатканбаев Е. Б.** Национальные интересы Казахстана и вызовы глобализации / Е. Б. Жатканбаев, К. И. Байзакова, Г. Т. Куренкеева. – Алматы, LEM, 2004. – 247 с.

REFERENCES

- Burakovskiy, I. "Try vymiry zovnishnyoeconomichnoi polityky Ukrainy v epokhu hlobalizatsii: instytutsiino-tehnologichni pidkhody" [Three dimensions of foreign policy of Ukraine in the era of globalization, institutional and technological approaches]. *Ukraina – NATO*, no. 6 (2007): 60-68.
- Blahun, I. S., and Zaiets, M. Ya. "Modeliuvannya vplyvu instrumentiv hroshovo-kredytnoi polityky na ekonomiku rehionu" [Simulation tools impact of monetary policy on the economy of the region]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2013_2_13.pdf
- Chuzhykov, V., and Boiar, A. "Antykryzovyi biudzhetniy menezhment v IES" [Crisis management in the EU budget]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2012_1_8.pdf
- Diakova, I. I. *Podatky ta podatkovaya polityka Ukrainy* [Taxes and tax policy of Ukraine]. Kyiv: Naukova dumka, 2009.
- Elemesov, R. E. *Mezhdunarodnye ekonomicheskie otnosheniia* [International economic relations]. Almaty, 2001.
- Gelvanovskiy, M. I. et al. *Mezhstranovoy makroekonomicheskoy analiz* [Multicountry macroeconomic analysis]. Moscow: OOD IMEMO RAN, 2000.
- Kozak, Yu. H., Lohvinova, N. S., and Kozak, A. Yu. "Funktionalno-vartisnyi analiz v udoskonalenni orhanizatsiinoi struktury upravlinnia zovnishnyoeconomichnoi diialnistiu pidpriemstva" [Costing in improving the organizational structure of international management company]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econrch_2014_1_14.pdf
- Lutsyshyn, Z. "Asymetriia ta paradoks finansovoi hlobalizatsii" [Asymmetry and paradox of financial globalization]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Мер_2008_1-2_5.pdf
- Merton, R. "Theory of Rational Option Pricing". *Bell Journal of Economics and Management Science*, vol. 4 (2003).
- Makogon, Yu. V. "Innovatsionnoe razvitie malogo i srednego predprinimatelstva Ukrainy v usloviakh integratsii v mirovuiu ekonomiku" [Innovative development of small and medium-sized businesses. Ukraine in terms of integration into the world economy]. *Problemy razvitiia vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniia inostrannykh investitsiy: regionalnyy aspekt*, vol. 1 (2014): 213-217.
- Mintz, J. M., and Triopoulos, T. "The Effectiveness of Corporate Tax Incentives for Foreign Investment in the Presence of Tax Crediting". *Journal of Public Economics*, vol. 55, no. 1 (2004).
- Poruchnyk, A. M. "Kreatyvnyi resurs natsionalnoho ekonomichnoho rozvytku" [Creative resource of national economic development]. http://www.confcontact.com/2009kach_tezi.php
- Porter, M. *Mezhdunarodnaia konkurentsia. Konkurentnye preimushchestva stran* [International competition. Competitive advantages of countries]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia, 1993.

Pogorletskiy, A. I. *Printsipy mezhdunarodnogo nalogooblozheniia i mezhdunarodnogo nalogovogo planirovaniia* [Principles of international taxation and international tax planning]. St. Petersburg: SPbGU, 2005.

Slyozko, O. O., and Rychka, M. A. "Problemy konkurentosposobnosti Ukrainy v umovakh hlobalizatsii na prykladi aviakosmichnoi haluzi" [Problems of Ukraine's competitiveness in a globalized aerospace industry as an example]. *Visnyk Instytutu ekonomiky ta prohnozuvannia*, no. 1 (2006): 84-85.

Saveliev, Ye. V., and Yurii, S. I. "Finansovi instrumenty v systemi novoho svitovoho ekonomichnogo poriadku" [Financial instruments are already a new world economic order]. In *Novyi svitovyi*

ekonomichnyi poriadok ta hlobalni vykyky dlia Ukrainy, 30-33. Ternopil: TNEU, 2014.

Stok, Dzh. R., and Lambert, D. M. *Strategicheskoe upravlenie logistikoy* [Strategic logistics management]. Moscow: INFRA-M, 2005.

Vishnevskiy, V. P. *Nalogooblozhenie v emerdzhentnoy ekonomike: teoreticheskie osnovy i napravleniia politiki* [Taxation in the emergent economy: theoretical foundations and policies]. Donetsk, 2012.

Zhatkanbaev, E. B. et al. *Natsionalnye interesy Kazakhstana i vyzovy globalizatsii* [The national interests of Kazakhstan and the challenges of globalization]. Almaty: LEM, 2004.

УДК 338.242.2:331.105 (477) (043.3)

ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИМ ПАРТНЕРСТВОМ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

© 2015 ШЕВЧЕНКО Б. О.

УДК 338.242.2:331.105 (477) (043.3)

Шевченко Б. О. Пріоритети формування системи управління державно-приватним партнерством у національній економіці

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад формування структури системи управління державно-приватним партнерством (ДПП), виокремлення в ній основних рівнів здійснення управлінських функцій з урахуванням особливостей функціонування національної економіки. Використовуваний у дослідженні структурно-функціональний метод наукового аналізу дозволив визначити, що система управління ДПП є комплексом структурних елементів національної економіки, об'єднаних різноманітними, специфічними за змістом, зв'язками та відносинами завдяки взаємній інтеграції інтересів, відповідальності та ризиків. Ця система містить інститути, процеси, економічні важелі цілеспрямованого впливу та стимули, що створюють умови мотивованого ефективного партнерства держави та приватних підприємницьких структур. Наведено авторське бачення структури системи управління ДПП, що передбачає виокремлення в ній трьох основних рівнів управління: макро-економічного, мезоекономічного, мікроекономічного. Напрями подальших досліджень повинні перебувати у площині порівняльного аналізу ефективності певних форм управління ДПП відповідно до завдань конкретних проєктів.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, держава, бізнес, система управління, рівні управління.

Бібл.: 10.

Шевченко Борис Олексійович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра політичної економії, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка (вул. Остроградського, 2, Полтава, 36000, Україна)

E-mail: schevac@rambler.ru

УДК 338.242.2:331.105 (477) (043.3)

Шевченко Б. А. Приоритеты формирования системы управления государственно-частным партнерством в национальной экономике
Целью статьи является обоснование теоретико-методических основ формирования структуры системы управления государственно-частным партнерством (ГЧП), выделение в ней основных уровней осуществления управленческих функций с учетом особенностей функционирования национальной экономики. Используемый в исследовании структурно-функциональный метод научного анализа позволил определить, что система управления ГЧП является комплексом структурных элементов национальной экономики, объединенных разнообразными, специфическими по содержанию, связями и отношениями благодаря взаимной интеграции интересов, ответственности и рисков. Эта система содержит институты, процессы, экономические рычаги целенаправленного воздействия и стимулы, создающие условия мотивированного эффективного партнерства государства и частных предпринимательских структур. Представлено авторское видение структуры системы управления ГЧП, предусматривающее выделение в ней трех основных уровней управления: макроэкономического, мезоэкономического, микроэкономического. Направления дальнейших исследований предусматривают сравнительный анализ эффективности определенных форм управления ГЧП в соответствии с задачами конкретных проєктов.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, государство, бизнес, система управления, уровни управления.

Библ.: 10.

Шевченко Борис Алексеевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра политической экономии, Полтавский национальный педагогический университет им. В. Г. Короленко (ул. Остроградского, 2, Полтава, 36000, Украина)

E-mail: schevac@rambler.ru

UDC 338.242.2:331.105 (477) (043.3)

Shevchenko B. A. Priorities of Formation of System of Managing a Public-Private Partnership in the National Economy

The article is aimed at substantiation of the theoretical and methodological foundations of structure of system of managing a public-private partnership (PPP), and selection in the main levels of the managerial functions with consideration for the functioning of the national economy. The structural-functional method of scientific analysis, used in the study, helped to identify that a PPP management system is a complex of structural elements of the national economy, combined by the various, specific contents, links and relationships through mutual integration of interests, responsibilities and risks. This system contains the institutions, processes, economic instruments of targeted action and incentives, creating the terms for motivated effective partnership of the state and private enterprising structures. The author's vision of the PPP control structures has been presented, providing the three main levels: macroeconomic, mesoeconomic, microeconomic. Directions for further research include comparative analysis of efficiency of certain forms of control of the PPP in accordance with the objectives of specific projects.

Key words: public-private partnerships, state, business, management system, management levels.

Bibl.: 10.

Shevchenko Boris A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Political Economy, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University (vul. Ostrogradskogo, 2, Poltava, 36000, Ukraine)

E-mail: schevac@rambler.ru